

УДК 378.091.33-027.22:373.3

Бахмат Н.В.

Bakhmat N.

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

PRACTICAL TRAINING OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN TERMS OF INNOVATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Інформатизація усіх галузей суспільного життя вимагає впровадження інноваційних концепцій, спрямованих на забезпечення особистісних та професійних якостей учителя, формування його конкурентоспроможності, що підвищує вимоги до теоретичної та практичної фахової підготовленості.

У зв'язку із зазначеним виникла необхідність проаналізувати науково-обґрунтовані зміни у стратегії та структурі підготовки педагога в галузі початкової освіти та його фаховий досвід шляхом використання інформаційних технологій.

З'ясовано, що ефективність формування конкурентоспроможності вчителя може бути забезпечена поновленням рівноваги між освітою й практикою за спроектованого інноваційного освітнього середовища.

Означено перспективи забезпечення компетентнісного підходу на сучасному етапі його розвитку в процесі підготовки та фахової діяльності педагога, зазначено ознаки інноваційного інтегрованого ІТ-середовища.

Проаналізовано вітчизняний і зарубіжний досвід практичної підготовки педагогів і зроблено висновки, що використання інформаційних технологій у педагогічній підготовці майбутніх учителів початкової школи є суттєвим стимулом розумової активності студентів, розкриттям якостей творчої особистості, поглибленням мотивації їхньої професійної діяльності та розвитком здатності до його успішної реалізації в педагогічній практиці у школі. Врахування ж особливостей педагогічної підготовки в розвинутих країнах світу може стати важливим чинником розроблення практичних та методичних рекомендацій щодо формування інноваційного освітнього середовища педагогічної підготовки вчителів початкових класів у ВПНЗ та використання сучасного міжнародного досвіду в оцінюванні професійної педагогічної компетентності сучасного вчителя початкових класів.

Ключові слова: педагогічний досвід, ІТ-середовище, конкурентоспроможність, компетентнісний підхід, педагогічна практика, педагогічна освіта.

Останніми роками пріоритетним напрямом розвитку освіти є впровадження інформаційних технологій (ІТ), що сприяє доступності освіти, підвищенню ефективності навчання та, в цілому, вдосконаленню цілісного навчально-виховного процесу. Державна політика України щодо інформатизації суспільного життя й освіти, розбудови інформаційного суспільства представлена законодавчою базою, зокрема: Законом України «Про Національну програму інформатизації», Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», які містять положення про актуальність та доцільність упровадження ІТ в освітню галузь. Сучасні трансформаційні зміни визначають провідним напрямом введення інноваційних концепцій, спрямованих на забезпечення різносторонніх освітніх і професійних потреб кожної особистості.

У зв'язку із зазначеним, сьогодні помітної значимості набуває проблема підготовки вчителів у вищих педагогічних навчальних закладах (ВПНЗ) та, відповідно, формування їхніх професійних якостей у процесі навчання.

Сучасний стан розвитку національної системи педагогічної освіти підвищує вимоги до їх практичної та теоретичної фахової підготовленості. Формується потреба у нових учителях з цілісним баченням професійної діяльності, здатних до самостійного прийняття рішень та озброєних спеціальними вміннями і навичками взаємодії й спілкування, сформованими в процесі підготовки у ВПНЗ.

В Україні спостерігається певний відрив теоретичної педагогічної підготовки вчителів початкових класів від педагогічної практики та неможливість упровадження елементів виробничої діяльності в навчальний процес, що підтверджується дослідженнями науковців та практиків, які відшукують шляхи оптимального поєднання навчальної та професійної діяльності. Однією з головних проблем професійної педагогічної підготовки вчителів початкових класів є перехід від навчальної діяльності у ВПНЗ до виробничої діяльності в початковій школі.

З'ясовано, що питанням розкриття особливостей змісту й організації педагогічної практики студентів присвячені праці О. Абдуліної, Н. Загрязкіної, Н. Кичук, Н. Кузьміної, О. Плахотнік, С. Кари та ін. Основні підходи до вирішення проблем професійної освіти в умовах педагогічної практики розкриті у роботах О. Абдуліної, В. Андрущенко, В. Безпалька, Н. Боритко, М. Бурмістрової, Л. Дроздової, М. Євтуха, Н. Загрязкіної, Н. Кичук, В. Кременя, Н. Кузьміної, С. Міліціної, Е. Мокієнко, Л. Шиянової та ін.

Проте, ґрунтовні розвідки проблем педагогічної підготовки вчителів указують на незначний відсоток наукових напрацювань, які присвячені практично орієнтованій підготовці вчителів початкових класів.

Результати наукових досліджень свідчать, що основними напрямками в підготовці майбутнього вчителя є розв'язання комплексу методологічних, психологічних, педагогічних і методичних проблем, які формуються і розв'язуються через залучення студентів ВПНЗ до практичної педагогічної діяльності, спрямованої на підвищення рівня їх педагогічного готовності до професійної діяльності. Одним із основних шляхів їх вирішення науковці вбачають у розробленні навчальних програм з педагогічних дисциплін різних рівнів складності.

Тому виникає суперечність між вимогами, що висуває інформаційне суспільство до вчителя початкових класів, та якістю його педагогічної підготовки у ВПНЗ, показником якої виступає сформована професійна готовність. Дослідження зазначеної суперечності актуалізує необхідність науково-обґрунтованих змін у стратегії та структурі педагогічної підготовки та фахового досвіду, зокрема, пошуку нового змісту, інноваційних методів, форм та технологій навчання та використання ІТ.

Конструктивне осмислення означеної проблеми вказує на змогу опиратися на висловлювання М. Ярмаченка як основоположне: «Педагогічний досвід – сукупність знань, умінь та навичок, що набуваються вчителем в процесі практичної навчально-виховної діяльності; основа педагогічної майстерності вчителя, одне з важливих джерел розвитку педагогічної науки. В педагогічному досвіді педагогіка виявляється не лише наукою, а й складним мистецтвом. У процесі його вивчення найважливіше значення має цілісність педагогічних явищ, а оскільки, педагогічний досвід – це процес, то його треба розглядати в русі» [2, с. 359].

Відсутність сформованого ІТ-середовища навчання вчителів початкових класів стримує розвиток наукових педагогічних досліджень, що могли б призвести до суспільно значимих результатів та їх поширення і впровадження у педагогічну практику як підготовки вчителів початкових класів, так і практику їх професійної діяльності. Вбачається необхідність формування освітнього педагогічного середовища на базі сучасних ІТ, яке забезпечить можливість поєднання науки і практики, інтеграції процесу підготовки конкурентоспроможних та конкурентоздатних учителів початкових класів і здійснення наукових досліджень у цьому напрямку.

Формування конкурентоспроможності вчителя початкових класів, як і будь-яких інших фахівців в галузі освіти, є процесом, відстроченим у часі, що ґрунтується на системному, діяльнісному, компетентнісному та інших підходах, що сприяє здійсненню двостороннього зв'язку системи освіти та ринку праці. Тому перш за все державні стандарти підготовки фахівців у вищій школі повинні бути зорієнтованими на практику з метою забезпечення їх конкурентоспроможності (Рис. 1.1).

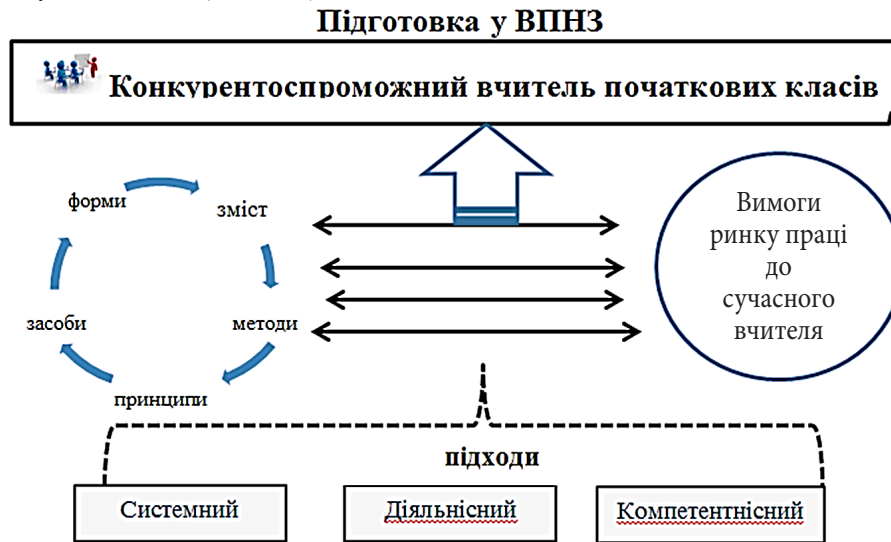

Рис. 1.1. Схематичне відтворення процесу формування конкурентоспроможності вчителя початкових класів

Успішність та ефективність формування конкурентоспроможності випускника ВПНЗ може бути забезпечена за сформованості соціально-психологічних, педагогічних, організаційних, матеріально-технічних та інших умов, які оптимально взаємодіють між собою, тобто за можливого інноваційного освітнього середовища. Зокрема, реалізація педагогічних умов знаходиться у площині поновлення рівноваги між освітою і практикою шляхом переходу цілей навчання від знань до інтегрованих практико-діяльнісних умінь, тобто до компетентностей, оскільки ринок праці потребує не відтворюваності знань, а здатності творчого здійснення вчителем основних виробничих функцій.

На наш погляд, перспективами забезпечення компетентнісного підходу на сучасному етапі його розвитку в процесі підготовки та фахової діяльності педагога у ВПНЗ варто означити: відходження за межі знанійного освітнього простору; інтенсифікацію практико-діяльнісної орієнтації навчання; відстеження вимог суспільства до сучасного вчителя початкових класів; постійну самомотивацію вчителя до здійснення професійної діяльності; володіння технологією самопрезентації особистих досягнень; забезпечення переходу від дидактичної стадії самовизначення до етапу професійної самореалізації в різноманітних педагогічних ситуаціях тощо.

Враховуючи зазначені умови підготовки вчителів початкової школи у ВПНЗ, формується необхідність створення механізму трансформації вимог суспільства до їх компетентності.

Отже, педагогічна компетентність вчителя початкових класів виступає інтегрованою якістю особистості, яка станом на сьогодні спрямована на формування конкурентоздатної особистості. Відповідно, конкурентоспроможність педагога виступає як результат практичної педагогічної підготовки вчителів, як рівень професійної компетентності, що забезпечує соціально-професійну мобільність.

Рівень сформованості конкурентоспроможної особистості вчителя початкових класів, як випускника ВПНЗ, забезпечується реалізацією комплексу соціально-психологічних, педагогічних, організаційних, матеріально-технічних умов, які спрямовані на формування інноваційного освітнього середовища; стимулюванням самовдосконалення особистості випускника

ВПНЗ, його самоперетворення, забезпечення суб'єктної позиції студентів у навчально-виховному процесі, посилення творчого характеру діяльності, розвиток спонукальної мотивації до навчання.

Сукупність зазначених показників має визначати й активізувати внутрішні механізми розвитку педагогічної професійної компетентності, мобілізувати резерви для формування конкурентоспроможності вчителів початкових класів.

Зазначене зумовлює пошук, розроблення та реалізацію новітніх концептуальних системних підходів у фаховій підготовці педагогів початкової школи у ВПНЗ, формування інноваційного інтегрованого освітнього ІТ-середовища, умови якого сприяють формуванню конкурентоспроможності, узагальненими ознаками якого може бути: дотримання наступності педагогічної підготовки; дотримання наступності та міждисциплінарності між педагогічними та методичними дисциплінами; дотримання наступності між етапами підготовки; цілеспрямованість процесу формування готовності до застосування ІТ у початковій школі, як складника професійної компетентності; ефективна організація науково-дослідної роботи; розроблення сучасних засобів та форм розв'язування навчально-професійних педагогічних задач, за доцільного залучення ІТ; розроблення сучасних засобів та форм ефективної організації професійно-орієнтованої педагогічної практики; доцільна та раціональна інтеграція інноваційних і традиційних технологій навчання; неперервність моніторингу процесу педагогічної підготовки шляхом розроблення та використання спеціального інструментарію.

Вирішення означеної проблеми є не лише вимогою сьогодення, а й необхідністю забезпечення управління освітньою діяльністю у ВПНЗ, особливо в період інформатизації освіти. Педагогічна підготовка конкурентоздатних вчителів початкових класів потребує модернізації й теоретичного обґрунтування наукових основ освітніх інновацій у ВПНЗ – розроблення теоретико-методичних засад проектування інноваційного інтегрованого ІТ-середовища, яке опирається на активне впровадження інформаційних технологій.

Однією із чільних умов, які актуалізують проблему формування конкурентоздатного вчителя початкових класів, убачається у найповнішому розширенні та підсиленні неперервної теоретичної педагогічної підготовки вчителів до педагогічної практики, можливості спілкування в професійному оточенні ще у процесі навчання у ВПНЗ.

Так, наприклад, у використанні нових інформаційних технологій у процесі підготовки майбутнього вчителя початкових класів В. Решетняк відводить провідну роль педагогічній практиці, оскільки, на його думку «педагогічна практика є однією з важливих складових процесу формування фахівця – вчителя початкових класів і великою мірою ефективність педагогічної практики залежить від підготовки до неї, яка вимагає: формування вмінь; проведення спостережень за уроком чи виховним заходом; правильного ведення щоденника спостережень; правильної фіксації етапів уроку чи заходу; часу на їх проведення; опрацювання структури уроку чи заходу; структури кожного його етапу; виділення форм, методів та засобів, відповідних меті і змісту; здатності до аналізу кожної складової педагогічного процесу. На цьому етапі неоціненною є можливість перегляду записів конкретних уроків, аналіз методів, прийомів, змісту на кожному етапі з орієнтацією на контингент учнів, матеріально-технічну та навчально-методичну базу, яка дає можливість використовувати нові інформаційні технології. Отже, ідеальною є ситуація, за якої підготовка до кожного конкретного уроку охоплює не тільки теоретичну обробку його змісту, а й практичний перегляд уроку з конкретної теми, який проводить фахівець високого рівня. Тому повна відеотека записів уроків є однією з важливих умов ефективної підготовки до педагогічної практики. Безпосередньо педагогічна практика як безвідривна, так і навчально-виховна та на робочому місці вчителя пов'язана з розв'язанням низки проблем [3, с. 26-27]:

1. Вивчення досвіду проведення уроку неможливе поза уроком. Але часто ми не маємо приміщень, у які можна було б, крім учнів, посадити ще й академічну групу або навіть підгрупу.

2. Якщо це вдасться зробити, то: по-перше, відсутня можливість коментарів у процесі уроку; по-друге, присутність сторонньої особи на уроці відволікає увагу учнів, а тому вносить негатив у конкретний урок.

Спостереження за класом з іншої аудиторії через веб-камери у режимі online: по-перше, знімає проблеми контингенту студентів, які можуть бути присутніми на уроці, оскільки це залежить тільки від розмірів навчальної аудиторії; по-друге, дає можливість керівникові коментувати хід уроку в режимі online; по-третє, дає можливість не заважати вчителю і не відволікати увагу учнів.

Ще однією проблемою в організації педагогічної практики є оперативна присутність керівника практики і методиста на уроці. Під час безвідривної та навчально-виховної практики вони можуть бути присутні на обмеженій кількості конкретних уроків чи заходів. Під час практики на робочому місці вчителя, яка проводиться за місцем майбутньої роботи студента, ця присутність неможлива. Використання Інтернету та нових ІТ у цьому випадку є неоціненним, оскільки дає можливість викладачеві забезпечувати контроль і аналіз практики в прямому часі, консультуючи та керуючи навчальною діяльністю студента-практиканта.

Аналіз педагогічного досвіду, практик педагогічної підготовки вчителів початкової школи, організації їх самоосвіти та авторський досвід показує, що означені форми навчання, підтримки та супроводу професійного педагогічного рівня сучасних, конкурентоздатних учителів стає більш ефективним та результативним за умови доцільного та програмно продуманого використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Високий рівень педагогічної підготовки вчителя початкових класів, з одного боку, набувається самим учителем у процесі практичної професійної діяльності, а з іншого – має бути результатом професійної підготовки у ВПНЗ.

Зарубіжний досвід підготовки вчителя демонструє, що нині багато уваги приділяється спеціальній підготовці, проте на психолого-педагогічні дисципліни, на педагогічну практику відводиться часу значно більше. «Методика викладання в США істотно відрізняється опорою на самостійну роботу студента. Самостійна робота здійснюється за допомогою спілкування з викладачем через сайт університету. Одразу після вступу до ВНЗ, кожен студент отримує ім'я і пароль і веде переписку з лектором (його називають інструктором)» [1].

Практична підготовка майбутніх учителів реалізується в інтеграції з теоретичною, яка досягається через: спільне розроблювання навчальних програм: університет, студенти та представники соціальних агентств; підготовку керівників практики на базі університету; проведення практикумів; комплексного підсумкового оцінювання отриманих теоретичних знань і практичних знань та умінь студентів.

Слід зазначити, що в університетах США в рамках навчальної програми, як правило, студенти проходять стажування, яке спрямоване на отримання педагогічного практичного досвіду: досвіду роботи з планування занять та управління класом. «Учителі початкових класів повинні уміти побудувати особливий зв'язок зі своїми учнями, брати участь в їхньому житті та спостерігати як вони виглядають, як вони ростуть і вчаться протягом всього року. З маленькими дітьми вчитель повинен бути постійно мобільним, динамічним, вміти гратися і сміятися з ними – такі підходи в роботі потребують безмежної енергії. Такі педагоги повинні бути добре обізнані про безліч засобів, які можна використати в побудові уроків з усіх предметів для навчання своїх учнів основам читання, письма та математики. В їх діяльності також часто виникає необхідність підтримувати зв'язок та працювати особисто із кожним учнем, для того, щоб оцінити власні здібності й подолати будь-які недоліки в педагогічній діяльності. Багато вчителів початкових шкіл застосовують ігрові методи, використовуючи реквізит, ігри та пісні, для того, щоб активізувати пізнавальну діяльність своїх учнів. В цьому полягає їхня робота – створити навчальне, комфортне для дітей середовище, в якому важливою складовою є взаємодія з батьками учнів» [5].

У Великій Британії педагогічна освіта передбачає профільну підготовку: вивчення спеціальних дисциплін та курсів та обов'язкову педагогічну практику. Педагогічна практика може здійснюватися на базі шкіл виробничої практики, які створено при відділеннях педагогічної підготовки та на базі звичайних шкіл.

Зміст педагогічної освіти у Великій Британії характеризується інтеграцією теоретичних курсів педагогіки та психології. У педагогічних навчальних закладах країни ці навчальні дисципліни, залежно від їх спрямованості, об'єднуються у блоки: професійно-педагогічний, спеціальний та загальноосвітній. Окремою структурою виділяється розділ «Педагогічна практика».

Враховуючи те, що на професійну педагогічну підготовку майбутніх вчителів відводиться близько 50% об'єму всього навчального часу, можна зробити припущення про вагомість знань з дисциплін цього блоку у професійному арсеналі вчителя. Професійна педагогічна підготовка включає три основні складники: теоретичні дисципліни психолого-педагогічного циклу; професійний курс; педагогічну практику в школі.

В Англії всі студенти, що навчаються за послідовною моделлю навчання (на отримання сертифікату PGCE) для отримання допуску до роботи в початковій школі, повинні пройти, щонайменше, 18 тижнів педагогічної практики в школі. Якщо ж вони спрямовуються на роботу в середній школі, то згідно з новими вимогами, вони зобов'язані пройти педагогічну практику впродовж 32 тижнів.

Такий підхід в організації завчасної педагогічної практики, коли фактично відбувається занурення майбутніх учителів в реальне навчальне середовище, сприяє формуванню мотивації, інтересу та професійної свідомості і розуміння виробничої діяльності.

Одним із провідних напрямів розвитку ізраїльської педагогічної освіти є інтеграція навчання з практичною діяльністю, що знаходить своє відображення у збільшенні часу на педагогічну практику, впровадженні різних форм організації педагогічної діяльності під час навчання та післядипломного підвищення кваліфікації. Прогресивною тенденцією цієї країни є реалізація відповідальності за професійно-педагогічну підготовку фахівців усіх підрозділів вищого навчального закладу, а не лише школи чи педагогічних факультетів.

Важливою складовою у педагогічній підготовці вчителів Японії є неперервність навчання, яке включає обов'язкове самонавчання в процесі професійної діяльності [4]. Неперервне навчання на робочому місці в повній мірі відображає культурну прихильність Японії до самовдосконалення фахівців, а також містить відповідь напередбачуваної слабкості в попередній освіті. Адже більш ніж дві третини японських вчителів, які погодилися на обстеження, зробили висновок, що попередня професійна підготовка вчителів була недостатньою. Проведені префектурами і місцевими освітніми радами дослідження вказують на незабезпеченість вимог до вчителів рівня підготовки у ВНЗ. Отже, Міністерство освіти (Monbusho) вимагає від учителя першого року обов'язкового проходження щонайменше 20 днів виробничого навчання (практики) протягом цього року.

Під керівництвом Monbusho, префектур і муніципальних управлінь освіти Японії, виробниче навчання (практика) здійснюється за впровадження п'ятих форм: навчання *Inschool*; неформальне виробниче навчання, яке здійснюється самими вчителями в дослідних групах; тренінги на рівні місцевих центрів освіти (префектур або відповідних муніципальних еквівалентів); навчання віце-директорів та консультантів за навчальними програмами Monbusho в національному навчальному центрі; щорічне навчання (терміном в два роки) кількох сотень вчителів на базі трьох національних підприємств та організацій, створених 1978 р. з метою надання професійної освіти для досвідчених вчителів, які обираються з усіх куточків країни.

В Японії педагогічна освіта передбачає профільну підготовку: вивчення спеціальних дисциплін та курсів та обов'язкову педагогічну практику. Педагогічна практика може здійснюватися на базі шкіл виробничої практики, які створено при відділеннях педагогічної підготовки та на базі звичайних шкіл.

На підставі вивчення практики педагогічної підготовки вчителів початкових класів в Україні виявлено істотні недоліки в цьому процесі. Зокрема, проведені розвідки свідчать, що ВПНЗ не створюють оптимальних організаційних умов забезпечення достатнього рівня особистісної та професійної педагогічної підготовки вчителів до формування його інноваційних якостей як професійних, так і особистісних: конкурентоздатності, вміння динамічно та неперервно професійно розвиватися, знання відповідних шляхів особистісного розвитку, навичок творчо та креативно діяти за доцільного використання ІТ тощо.

Використання ІТ у педагогічній підготовці майбутніх учителів початкової школи набуває подвійного значення: по-перше, творчий підхід викладачів ВПНЗ суттєво стимулює розумову активність студентів, розкриває в майбутніх учителів якості творчої особистості, поглиблює мотивацію їхньої професійної діяльності; по-друге, вчитель, який був суб'єктом творчого навчального середовища у ВПНЗ, стає здатним до його успішної реалізації у педагогічній практиці в школі.

За впровадження та використання ІТ очевидною є індивідуалізація навчально-виховного процесу, що наближує навчальну діяльність до потреб та інтересів кожного, забезпечує підвищення їх пізнавальної активності.

Урахування особливостей педагогічної підготовки в різних країнах може стати важливим чинником розроблення практичних та методичних рекомендацій щодо формування теоретико-методичних засад проектування хмаро орієнтованого середовища педагогічної підготовки вчителів початкових класів у ВПНЗ та використання сучасного міжнародного досвіду в оцінюванні професійної педагогічної компетентності сучасного вчителя початкових класів.

Список використаних джерел

1. Вяльцева М.В. Особенности подготовки бакалавров в США и России / М.В. Вяльцева. – [Электронный ресурс]. – Сайт ООО «Аспект». – Режим доступа : <http://na-journal.ru/2-2012-gumanitarnye-nauki/62-osobennosti-podgotovki-bakalavrov-v-ssha-i-rossii>. – Название с экрана.
2. Педагогічний словник / За редакцією дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д. – К. : Педагогічна Думка, 2001. – 514 с.
3. Решетняк В.Ф. Використання нових інформаційних технологій у процесі підготовки майбутнього вчителя початкових класів / В.Ф. Решетняк. – [Електронний ресурс] : збірник статей вісника Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія : Педагогічні науки. – Випуск 17. – Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2011. – Режим доступу : http://gnpu.edu.ua/files/VIDANNIY/Visnuk_17/V17_25_28.pdf. – Назва з екрана.
4. Пискунова Е.В. Японский опыт оценки профессиональной компетентности учителя / Е.В. Пискунова. – [Электронный ресурс]. «Письма в Emissia.Offline». – Режим доступа : <http://www.emissia.org/offline/2005/985.htm>. – Название с экрана.
5. Elementary School Teacher [Електронний ресурс]. U.S. News & World Report LP. Terms and Conditions / Privacy Policy. – Режим доступу : <http://money.usnews.com/careers/best-jobs/elementary-school-teacher>. – Назва з екрана.

Informatization of all sectors of public life requires introducing innovative concepts aimed at providing personal and professional qualities of a teacher, the formation of one's competitiveness which increases the demands on theoretical and practical vocational training.

Due to the aforesaid, there is a need of solid evidence-based changes in strategy and structure of training teachers in primary education sphere and their professional experience by means of information technologies (IT).

It was found that the effectiveness of teacher formation competitiveness can be ensured via balance between education and practice designed for innovative educational environment.

The prospects of development for competency approach in teachers' training process at the present stage were determined, the features of integrated innovative IT environment were indicated.

It was concluded that the use of information technology in primary school teachers' training activity is an important incentive mental motivation for students.

Being widely used in teachers' training process, computer technologies help students to enrich their creative thinking and increase their motivation for their specific and successful implementation in teaching practice at school.

The application of modern international experience in the assessment of the modern primary school teachers' professional competence is an important factor for the formation of innovative educational environment nowadays.

Keywords: *pedagogical experience, IT environment, competitiveness, competence approach, teaching practice, teacher education.*

УДК 37.02:811

Белявська О.О.

Belyavska O.

ПЕРЦЕПТИВНІ СТИЛІ – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ

PERCEPTUAL STYLES AS THE KEY TO EFFECTIVE LEARNING FOREIGN LANGUAGES

У статті увага приділяється розвитку та вдосконаленню навчального процесу у вищих навчальних закладах, зокрема, визначенню нових підходів до вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей. У суспільстві поступово закріплюється усвідомлення необхідності володіння щонайменше однією іноземною мовою. Саме тому, підготовка студентів немовних факультетів до ділового іншомовного спілкування набуває в сучасному світі вагомого значення і є базовою частиною професійної підготовки майбутнього спеціаліста. Розглядається полісенсорне навчання, зокрема проводиться дослідження перцептивних модальностей студентів, що складають їх сенсорну систему, яка визначає не тільки спосіб отримання та засвоєння інформації, а також індивідуальну, особистісну стратегію навчання. Полісенсорне навчання сприяє ефективнішому запам'ятовуванню і тривалому утримувannya інформації в пам'яті, ґрунтується на сприйманні різними сенсорним каналами – зорових, слухових, кінестетично-дотикових та моторних елементів, наявних в дидактичних матеріалах навчання, зокрема іноземної мови. Успішне оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією буде можливим при вдалому застосуванні методичних, дидактичних, а особливо психологічних принципів. Разом з тим організація навчального середовища з опорою на індивідуальні особливості сприйняття дозволить створити систему психологічно та методично обґрунтованих засобів і методів презентації навчального матеріалу, а також систему методів і засобів впливу на окремих студентів з метою підвищення ефективності навчального процесу й професійного розвитку особистості.

Ключові слова: *полісенсорне навчання, перцептивні стилі, вивчення іноземних мов, запам'ятовування, сенсорні модалоності, розвиток особистості, сприйняття, іншомовна комунікативна компетенція, методи навчання та вивчення, стратегії навчання та вивчення.*

У сучасному світі значно змінюється роль і значення освіти, що потребує розвитку та вдосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах, зокрема, визначення нових підходів до вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей. Усвідомлення необхідності володіння щонайменше однією іноземною мовою поступово закріплюється в нашому суспільстві. Саме тому, підготовка студентів немовних факультетів до ділового іншомовного спілкування набуває в сучасному світі вагомого значення і є базовою частиною професійної підготовки майбутнього спеціаліста.